

KEO säädöshankkeen päätyöryhmän kokous 17.6.2024

Ajankohta: 17.6.2024 klo 11.00-12.15

Paikka: UM nh Halku, Skype-etäyhteys

Läsnä:

Juha Savolainen, UM (työryhmän puheenjohtaja)

Ramses Malaty, UM

Emmi Oikari, UM

Oskar Kass, UM

Venla Voutilainen, UM

Sara Piirainen, UM

Johanna Lahti, UM

Annastiina Ali-Lekkala, UM

Jenny Sjöberg, UM

Lenita Ketola, UM

Sara Korpela, UM

Minnamari Marttila, Finnfund

Sami Makkonen, UM (kokouksen sihteeri)

Kokouksessa käsitellyt asiat:

1. Kokouksen alkutoimet ja ilmoitusasiat

Työryhmän puheenjohtaja alivaltiosihteeri Pasi Hellman on jäävännyt itsensä työryhmän työskentelystä, ja apulaisosastopäällikkö Juha Savolainen toimii jatkossa työryhmän puheenjohtajana.

Kehityspoliittisen osaston juristitiimistä lainsäädäntöneuvos Sara Korpela ja lakimies Lenita Ketola osallistuivat kokoukseen vierailevina asiantuntijoina.

2. Neljäs alatyöryhmä (kehitysyhteistyön järjestämislaki)

Neljäs alatyöryhmä esitteli kehitysyhteistyön järjestämisestä annettavan uuden lain valmistelua. Lakiin on tarkoitus koota säännökset ulkoministeriölle kuuluvien kehitysyhteistyön valmisteluun ja toimeenpanoon liittyvien tehtävien järjestämisestä ulkoministeriössä ja sen ulkopuolella. Samalla laki valtion virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön esitetään kumottavaksi. Suunniteltujen lainsäädäntömuutosten keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa kehitysyhteistyöhankkeiden korkea laatu, toimiva riskienhallinta ja valtionhallinnon resurssien tehokas käyttö.

Juristitiimi on käynyt ulkoistettujen ja mahdollisesti ulkoistettavien tehtävien luonnetta tehtäväkohtaisesti läpi oikeusministeriön kanssa. Oikeusministeriö on todennut, että

lähtökohtaisesti julkiset hallintotehtävät on hoidettava viranomaisen toimesta. Julkisten hallintotehtävien ulkoistamisen pitää olla perusteltua. Todettiin, että on tärkeää kuvata ulkoistettavia tehtäviä mahdollisimman tarkasti ja arvioida niiden luonnetta mahdollisina julkisina hallintotehtävinä.

Keskusteltiin arviomuistion rakenteesta. Arviomuistion sisällysluettelo on nyt muotoiltu hallituksen esityksen tapaan. Keskusteltiin, pitäisikö yksityisen sektorin instrumenttien ja laina- ja sijoitustoiminnan ulkoistukset ryhmitellä erikseen. Tehtävien siirto yksityiselle eroaa vaatimuksiltaan tehtävien siirrosta muille viranomaisille (ml. delegoitu yhteistyö). Ryhmittelyn voisi tehdä myös niiden lakien, joista säännökset siirtyvät, mukaan. Päätyöryhmä piti kuitenkin tärkeänä, että arviomuistion rakenne on selkeä myös ulkopuolisen silmin.

Juristitiimi on keskustellut valtionavustuslain poikkeuksista valtiovarainministeriön kanssa, ja valtiovarainministeriö on kehottanut säätämään poikkeukset erityislakiin valtionavustuslain sijaan.

3. Finnfund-alatyöryhmä

Säädöshankkeen aikataulua on päivitetty, ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuonna 2025 budjettilakien yhteydessä. Talousarvion ja resurssisuunnittelun näkökulmasta on helppoa, että uusi laki astuu voimaan vuoden alussa. Myös Finnfundin operatiivisen toiminnan ja kirjanpidon näkökulmasta voimaantulo vuoden alussa on tarkoituksenmukaista. Keskusteltiin siirtymäajan tarpeesta. Nykyinen toiminta (mm. Finnpact-sopimus) on mahdollista uuden lain tultua voimaan, mutta tytäryhtiön perustaminen edellyttää toimenpiteitä, ja sen perustamiseen johtavat toimenpiteet voidaan aloittaa vasta silloin, kun uusi laki on vahvistettu. Toiminnan käynnistämisen näkökulmasta siirtymäaika lain vahvistamisen ja voimaantulon välillä on perusteltua, jos halutaan, että toiminta käynnistyy heti lain tullessa voimaan.

KPMG:n selvitys arviomuistiossa esitettyjen mallien vaikutuksista on valmistunut. KPMG on ministeriön pyynnöstä korjannut selvityksen puutteita, mutta selvitykseen sisältyvässä oikeudellisessa arvioinnissa on merkittäviä puutteita. Oikeudellinen arviointi ei kuitenkaan ole ollut osa varsinaista toimeksiantoa. Selvityksen lopputulos on, että emo-tytäryhtiömalli olisi selvitetystä malleista tarkoituksenmukaisin Finnfundilla olevan osaamisen ja asiantuntemuksen vuoksi. Muutoksen kustannusvaikutus on arviolta +3-19 % nykytilaan verrattuna. Tulevaisuuden palkkakustannuskehityksen arvioimiseksi selvityksessä on käytetty 2 %:n olettaa. Päätyöryhmä totesi, että historiallisen kehityksen perusteella on kuitenkin syytä epäillä, että kustannuskehitys on alakanttiin, mutta se ei välttämättä muuta vaihtoehtojen keskinäistä suhdetta. KPMG:lle toimitetaan vielä kootusti huomioita selvityksestä.

Päätyöryhmä totesi, että KPMG:n selvityksen laatua tulee tarkastella kriittisesti ja arvioida, miten muiden säädöshankkeiden vaikutusten arvioinnit olisi paras toteuttaa. Esimerkiksi myös VATT:lta on mahdollista tilata vaikutustenarviointeja. Keskustelussa nousi kuitenkin esille, että selvityksessä ilmenneistä puutteista huolimatta KPMG:n osaaminen kehitysyhteistyössä on kuitenkin hyvää, ja tällä aikataululla välttämättä muulta toimijalta ei olisi ollut mahdollista saada vastaavaa selvitystä.

Professori Mäenpää on antanut julkiseen hallintotehtävään liittyen lausuntonsa ulkoministeriölle ja todennut, että valtiontuen myöntämisessä ei lähtökohtaisesti ole kyse julkisen hallintotehtävän

hoitamisesta. Mäenpää katsoi edelleen, että siirrettävien tehtävien osalta on kyse markkinaehtoisesta päätöksenteosta. Juristitiimi on yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriöön, sillä heidän kantansa poikkeaa Mäenpään lausumasta.

4. PIF-alatyöryhmä

PIF-alatyöryhmä on myös päivittänyt säädöshankkeen aikataulua, ja hallituksen esitys olisi tarkoitus antaa samassa aikataulussa kuin hallituksen esitys uudeksi Finnfund-laiksi. Finnvera on esittänyt takuuseen liittyvien tehtävien siirtämistä Finnfundiin, mutta tätä ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi, sillä Finnveralla on luonnollinen rooli viennin rahoittajana ja osaaminen maariskin arvioinnissa. Finnfundilla ei myöskään ole valmiuksia ottaa takuuseen liittyviä tehtäviä itselleen. Finnveran esille nostamista luotonottajan sopimusrikkomustilanteista keskustellaan vielä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Alatyöryhmä selvittää Finnveran ja Finnfundin mahdollisia päällekkäisiä toimintoja.

5. Laina- ja sijoitusalatyöryhmä

Laina- ja sijoitusalatyöryhmä on valmistellut arviomuistiota, joka on laajentunut käsittämään myös kansainvälisten kehitysrahoituslaitoksien rahoituksen. Tämän myötä laina- ja sijoitusalatyöryhmää laajennettu uusilla jäsenillä KEO-50 pankkitiimistä, valtiosopimusyksiköstä ja VM:stä. Päätyöryhmän seuraavassa kokouksessa 12.8. on tarkoitus käsitellä tärkeimpiä kohtia alatyöryhmän arviomuistiosta sekä vahvistaa alatyöryhmän mandaatti. Todettiin, että myös tämän alatyöryhmän keskeisenä tavoitteena on luoda mahdollisimman mahdollistavaa lainsäädäntöä. Laina- ja sijoitusalatyöryhmän prosessisuunnitelma on tarkoitus käsitellä sähköpostiketjun välityksellä kokouksen jälkeen.

6. Muut asiat

Ei käsitelty muita asioita.

Seuraava päätyöryhmän kokous on 12.8.